

Tantárgy: A transz-atlantizmus

Oktató: Dr. Babos Tibor, címzetes egyetemi tanár

*Figyelmen kívül hagyhatod a dialektikát,
azonban a dialektika biztosan nem hagy figyelmen kívül téged.*

Trockij

A hidegháborút követően az Egyesült Államok és Nyugat-Európa közötti kapcsolatok újradefiniálódtak, s ismételten bebizonyosodott: az Atlanti-óceán két partja közötti kapcsolatok minősége nem csupán Európa és Amerika, hanem az egész világ biztonságára is domináns hatással van.¹ Ezzel szemben az elmúlt évtizedben az Egyesült Államok globális és európai befolyása jelentősen csökkent. E tantárgy a transz-atlanti kapcsolatok legjellemzőbb törvényszerűségeire és ellentmondásaira kíván rámutatni, s emellett érvel, hogy a transz-atlanti nézeteltérést az európai integrációból mindinkább kiteljesedő európai hatalmi erőkoncentráció generálja, amely módosítja a korábbi *status quot*, valamint eltérő értelmezést kap az Egyesült Államokban és Európában. Az EU közös európai biztonság- és védelempolitikájának, valamint a PESCO kiteljesedését, valamint az Amerikai Egyesült Államok külpolitikáját ezért továbbra is számos tisztázatlan kérdés, nehezen kiszámítható fejlődési alternatívák, s mind több ellentmondás kíséri. A transz-atlanti dilemma megértését e fejezet az alábbi kérdések felvetése mentén tárgyalja:

- Képes-e az EU és az USA külpolitikája tolerálni a másik érdekeit és a transz-atlanti biztonság perspektívája érdekében azonos irányba fordulni, vagy továbbra is az egyéni célok hajhászásán alapuló, emocionálisan túlfűtött kapcsolat jellemzi azt?
- Melyek azok a gazdasági, kereskedelmi közös érdekek, amelyek hozzájárulnak a transz-atlanti biztonság elmélyítéséhez?
- Mindkét fél megtesz-e mindent annak érdekében, hogy erősödjön a transz-atlanti kötelék, vagy nem? Ha nem, miért nem?
- Mi az oka annak, hogy a felek bármelyikének nem áll érdekében a transz-atlanti kötelék maximális fenntartása?
- Ha nem igaz az, hogy a két kontinens és hatalmi mag csak együttes erővel és közös jövővel lehet sikeres, milyen egyéb, egyéni alternatívák lehetségesek még?
- Megvalósítható-e az "elkülöníthető, de nem különálló" elv a transz-atlanti kapcsolatokban, azaz, hogy egyszerre erősödjön az európai pillér a NATO-ban és az ESDP az EU-ban?
- Igaz-e még mindig, különösen a 2001. szeptember 11-i és 2004. március 11-i események, valamint a második öbölháború után, hogy sokkal több az az érték, ami összeköti Európát és Amerikát, mint ami szétválasztja?
- Osztja-e Brüsszel és Washington azt a nézetet, hogy a stabil transz-atlanti kötelék nem csak a sokkal komplexebb biztonsági fenyegetések ellen való sikeres fellépés, hanem a globális stabilitás megőrzése szempontjából is nélkülözhetetlen?

---

¹ Gale A. MATTOX, Daniel WHITENECK, The ESDI, NATO and the new European security environment, James SPERLING, Europe in Change, Two tiers or two speeds? The European security order an the enlargement of the European Union and the NATO, (Manchester, Manchester University Press, 1999), pp. 121-122.